

การจัดการความรู้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม โดยใช้ SECI Model

Knowledge Management of Five Precepts Village Project at Nakhon Pathom Province by using SECI Model

แพรภัทร ยอดแก้ว

กลุ่มวิชาอาชีวศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
praepat@webmail.npru.ac.th and kiaochaoum@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การจัดการความรู้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม โดยใช้ SECI Model 2) สร้างกรอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีวงจรความรู้ร่วมกับชุมชนนักปฏิบัติสำหรับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า 1) การจัดการความรู้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การขีดเคลาทางสังคม ขั้นที่ 2 การกระจายสู่ภายนอก ขั้นที่ 3 การรวมเข้าด้วยกัน และขั้นที่ 4 การรวมเข้าสู่ภายใน 2) กรอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีวงจรความรู้ร่วมกับชุมชนนักปฏิบัติ สำหรับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ หมู่บ้านรักษาศีล 5 ทฤษฎีวงจรความรู้ ชุมชนนักปฏิบัติ จังหวัดนครปฐม

Abstract

This study was a qualitative research. The objectives of the research were 1) Knowledge Management of Five Precepts Village Project at Nakhon Pathom Province by using SECI Model and 2) Collaborative Knowledge Sharing Framework Using SECI Model and Communities of Practice for Five Precepts Village at Nakhon Pathom Province.

The results were found.

1) Knowledge Management of Five Precepts Village Project at Nakhon Pathom Province by using SECI Model have 4 steps. Steps 1 Socialization: Tacit knowledge to Tacit Knowledge, Steps 2 Externalization: From Tacit Knowledge to Explicit Knowledge, Steps 3 Combination: Explicit Knowledge to Explicit Knowledge, and Steps 4 Internalization: Explicit Knowledge to Tacit Knowledge.

2) Collaborative Knowledge Sharing Framework Using SECI Model and Communities of Practice for Five Precepts Village at Nakhon Pathom Province.

Keywords: knowledge management, Five Precepts Village, SECI Model, community of practice, Nakhon Pathom Province

บทนำ

โลกในปัจจุบัน เป็นโลกยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ หรือสังคมฐานความรู้ (Knowledge Based Society) กล่าวคือ เป็นสังคมแห่งการสร้างสรรค์และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสื่อสารของสังคมจะทำให้การเข้าถึงความรู้ของมนุษย์เป็นไปได้ง่ายขึ้นและกว้างขวาง ความรู้จะถูกนำมาใช้เพื่อเพิ่มอำนาจและทำให้ประชาชนมีความสุขสมบูรณ์ทั้งทางจิตใจและร่างกาย การสร้างสังคมที่ยั่งยืนนั้น ทุกสังคมจะต้องมีความสามารถในการนำความรู้มาสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี สำหรับใช้เป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างขึ้นนั้น จะต้องก่อประโยชน์ต่อสังคมในสวนต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันหลากหลายอย่างทั่วถึง และจะต้องพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมจากความรู้ เพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง และเป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift or Mindset Change) ของสังคม สังคมจึงจะอยู่รอดได้จากสภาพบีบคั้นรอบด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สภาพบีบคั้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ (จิราภรณ์ พานิช, 2546) รวมทั้งสภาพปัญหาทางสังคมที่ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่องในหลายๆ เรื่อง โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวกับศีลธรรมและความปรองดองสมานฉันท์ของคนในสังคม ดังนั้น ความรู้และการใช้ความรู้อย่างมีประสิทธิภาพและชาญฉลาดจะเป็นตัวขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้ประสบความสำเร็จ

เจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ได้มีดำริในการจัดทำโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและสร้างความตระหนักให้พุทธศาสนิกชนชาวไทย นำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติสู่วิถีชีวิตประจำวันของคนทุกคน กับทั้งเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการจัดตั้ง “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งนี้ เพื่อความสงบสุขร่มเย็นเป็นสุขของตนเอง ครอบครัวและประเทศชาติ

จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานเกี่ยวกับการเข้ามาและเจริญงอกงามของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย จังหวัดนครปฐม จึงได้มีการดำเนินนโยบายด้านการพัฒนาสังคมโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ.2557 ภายใต้ชื่อโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) ถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ (2) สร้างความปรองดองสมานฉันท์ ลดปัญหาความขัดแย้ง สร้างความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน (3) ให้ประชาชนได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และ (4) ปลุกฝังจิตสำนึกและสร้างความตระหนักรักเชิดชูสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ประเทศชาติ เกิดความสงบสุขร่มเย็น ทุกภาคส่วนในจังหวัดนครปฐมร่วมกันจัดการประชุม รับมอบนโยบาย แต่งตั้งคณะทำงานในการดำเนินงานโครงการประสานงานภาคีเครือข่ายต่างๆ เพื่อร่วมสนับสนุนการดำเนินงานและการวางแผนในการดำเนินงานทุกขั้นตอนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดให้มีหมู่บ้านต้นแบบ นำร่องการดำเนินงานหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในระยะเร่งด่วน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ.2557 จำนวนอำเภอละ 1 หมู่บ้าน ทั้ง 7 อำเภอในจังหวัดนครปฐม ระยะปานกลาง ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2557 ถึง เดือนกันยายน พ.ศ.2558 และระยะยาวตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2558 ถึง เดือนกันยายน พ.ศ.2560 ซึ่งในปัจจุบันโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม ได้มีการดำเนินงานมา 4 ปีแล้ว

กระบวนการดำเนินงานต่างๆในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ต่างกัน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเชื่อมโยงกัน ทำให้ผลการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม สามารถนำไปสู่การขยายผลและการพัฒนาโครงการนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งๆ ขึ้นในระยะต่อไปได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการความรู้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม โดยนำทฤษฎีในการจัดการความรู้ มาประยุกต์ใช้ คือ ทฤษฎีวงจรรวมความรู้ (Knowledge Spiral: SECI Model) เพื่อการจัดการความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะ และประสบการณ์การดำเนินงานจากหมู่บ้านต้นแบบทั้ง 7 หมู่บ้านของ 7 อำเภอ ในจังหวัดนครปฐม เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ นำความรู้ที่ได้มากำหนดเป็นเป้าหมายและแนวทางในการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม ในระยะต่อไปให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้และ

สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน ทำให้เกิดความสามัคคี ประองตอง สมานฉันท์ เกิดเป็นสังคมที่มีศีลธรรม มีคุณธรรม ชุมชนก็จะเกิดสันติสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และเกิดการพัฒนายั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการความรู้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม โดยใช้ SECI Model
2. เพื่อสร้างกรอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีวงจรความรู้ร่วมกับชุมชนนักปฏิบัติ สำหรับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ขั้นต้นใช้การศึกษาเอกสาร (Document Data) ที่เกี่ยวข้องและวิธีการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) ในการศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน ขั้นต่อมาใช้วิธีการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) ศึกษาการจัดการความรู้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม โดยใช้ SECI Model เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีของชุมชนนักปฏิบัติหรือ Community of Practice (CoP) มีผลงานโดดเด่นในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม รวมทั้งการเก็บข้อมูลจากเรื่องเล่า (Story Telling) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) หลังจากนั้น จึงนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปและอภิปรายผล โดยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2557 จนถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2559 รวมเป็นระยะเวลา 2 ปี

ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant)

การวิจัยครั้งนี้ มีผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selective) ได้แก่ กรรมการดำเนินงานฝ่ายสงฆ์ 3 รูป กรรมการดำเนินงานฝ่ายฆราวาส 3 คน ผู้นำหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของหมู่บ้านนำร่องทั้ง 7 อำเภอ แบ่งเป็นฝ่ายสงฆ์แต่ละ 1 รูป รวม 7 รูป ฝ่ายฆราวาสแต่ละ 1 คน รวม 7 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญทั้งสิ้น 20 คน

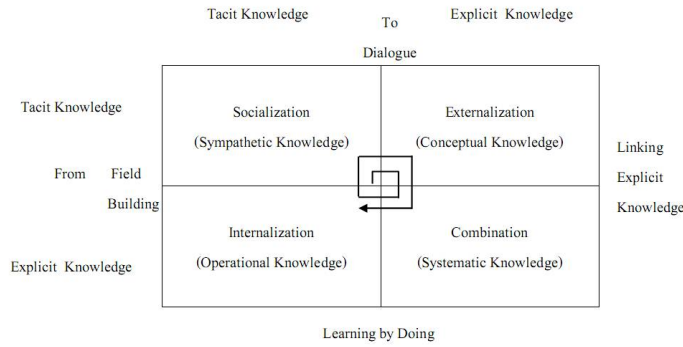
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสังเกตการณ์ แบบสรุปการสนทนากลุ่ม และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้าง และพัฒนาเครื่องมือขึ้นเอง โดยศึกษาทฤษฎี แนวคิด จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือให้มีความเหมาะสมที่สุด โดยแต่ละเครื่องมือนำไปใช้ ดังนี้

- 1) แบบสังเกตการณ์ ใช้เก็บข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นในการประชุมคณะทำงานโครงการแต่ละครั้ง
- 2) แบบสรุปการสนทนากลุ่ม ใช้เก็บข้อมูลที่ได้จากการสนทนาในการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group)
- 3) แบบสัมภาษณ์ ใช้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ

ทฤษฎีการจัดการความรู้: วงจรความรู้ (Knowledge Spiral หรือ SECI Model)

ทฤษฎีวงจรความรู้ (Knowledge Spiral : SECI Model) ของ Nonaka and Takeuchi (2000: 139 – 150) ได้นำเสนอแนวคิดเรื่องการสร้างและกระจายความรู้ในองค์กร ซึ่งเกิดเป็นวงจรความรู้ ระหว่างความรู้ที่อยู่ในตัวคน/ความรู้โดยนัย (Tacit Knowledge) กับความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นทฤษฎีหนึ่งของการบริหารจัดการความรู้ที่สามารถเข้าใจได้ง่าย เหมาะกับบริบทของไทยที่นิยมการถ่ายทอดความรู้จากคนสู่คน และสามารถอธิบายจากมุมมองของความรู้ Explicit Knowledge และ Tacit Knowledge สลับไปมาได้ จนเกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ไม่หยุดนิ่ง เป็นวงจรหมุนเวียนตลอดเวลา โดยใช้โมเดล SECI Knowledge conversion ในการอธิบาย ซึ่งแบ่งการสร้างความรู้เป็น 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การขัดเกลาทางสังคม (Socialization : Tacit knowledge to Tacit Knowledge)

ขั้นที่ 1 อธิบายความสัมพันธ์ทางสังคมในการส่งต่อระหว่างความรู้ฝังลึก (Tacit knowledge) ด้วยกัน เป็นการแบ่งปันประสบการณ์แบบเผชิญหน้าระหว่างผู้รู้ การแบ่งปันและสร้างความรู้ จาก Tacit Knowledge ไปสู่ Tacit Knowledge คือ จากคนไปสู่คน โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงของผู้ที่สื่อสารระหว่างกัน เช่น การประชุม การระดมสมอง ที่มาจากความรู้ การเรียนรู้และประสบการณ์แบบไม่เป็นทางการของแต่ละบุคคลที่เข้าใจเฉพาะเรื่องและเฉพาะพื้นที่แล้วนำมาแบ่งปันกัน โดยใช้เวลาร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน

ขั้นที่ 2 : การกระจายสู่ภายนอก (Externalization : From Tacit Knowledge to Explicit Knowledge)

ขั้นที่ 2 อธิบายความสัมพันธ์กับภายนอกในการส่งต่อระหว่างความรู้ฝังลึก (Tacit knowledge) กับความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) อาจเป็นการนำเสนอในเวทีวิชาการ หรือบทความตีพิมพ์ เป็นการพัฒนาองค์ประกอบที่ถูกต้องอยู่ในความรู้ฝังลึกให้สื่อสารออกไปภายนอก อาจเป็นแนวคิด ภาพ เอกสารที่สนับสนุนให้เกิดการสื่อสารระหว่างผู้เรียนรู้ด้วยกันที่เข้าใจได้ง่าย ซึ่งความรู้ฝังลึกจะถูกพัฒนาให้ตกผลึกและถูกถ่วงถ่วงแล้วนำไปสู่การแบ่งปัน แล้วถูกเปลี่ยนเป็นฐานความรู้ใหม่ที่ถูกนำไปใช้สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ในขั้นใหม่ต่อไป

การสร้างและแบ่งปันความรู้จากการแปลง Tacit Knowledge เป็น Explicit Knowledge โดยเผยแพร่ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการดึงความรู้ จาก Tacit Knowledge ออกมาเป็น Explicit Knowledge คือดึงความรู้จากภายในตัวคนถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ตำรา คู่มือปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 3 การรวมเข้าด้วยกัน (Combination : Explicit Knowledge to Explicit Knowledge)

ขั้นที่ 3 อธิบายความสัมพันธ์การรวมกันของความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) ที่ผ่านการจัดระบบ และบูรณาการความรู้ที่ต่างกันไปแบบเข้าด้วยกัน เช่น นำความรู้ไปสร้างต้นแบบใหม่ ซึ่งการสร้างสรรค์จะใช้เครือข่ายการสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์ และฐานข้อมูลขนาดใหญ่สนับสนุนกระบวนการนี้ โดยความรู้ชัดแจ้งอาจได้จากการรวบรวมความรู้ภายในหรือภายนอกองค์กร แล้วนำมารวมกัน ปรับปรุงหรือผ่านกระบวนการที่ทำให้เกิดความรู้ใหม่ แล้วความรู้ใหม่จะถูกเผยแพร่แก่สมาชิกในองค์กร การแบ่งปันและสร้างความรู้ จาก Explicit Knowledge ไปสู่ Explicit Knowledge โดยรวบรวมความรู้จากหนังสือ ตำรา ประเภท Explicit ที่เรียนรู้ มาสร้างเป็นความรู้ประเภท Explicit ใหม่ ๆ

ขั้นที่ 4 การรวมเข้าสู่ภายใน (Internalization : Explicit Knowledge to Tacit Knowledge)

ขั้นที่ 4 อธิบายความสัมพันธ์ภายในที่มีการส่งต่อความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) สู่ความรู้ฝังลึก (Tacit knowledge) แล้วมีการนำไปใช้ในระดับบุคคล ครอบคลุมการเรียนรู้และลงมือทำ เป็นกระบวนการสะท้อนการรวบรวม

ความรู้ในระดับบุคคลอย่างต่อเนื่อง และสามารถเห็นการเชื่อมโยง และรูปแบบการยอมรับความรู้ และความสามารถที่ทำให้เข้าใจระหว่างขอบเขตข้อมูล ความคิด และแนวความคิด

การแบ่งปันและสร้างความรู้จาก Explicit Knowledge กลับเข้าไปเป็นความรู้ Tacit Knowledge คือการนำความรู้ที่เรียนรู้มาไปปฏิบัติจริง การเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้ที่วนเวียนในลักษณะอย่างนี้ไปเรื่อยๆอยู่ตลอดเวลา เช่น หัวหน้างานเขียนคู่มือการปฏิบัติงาน (เป็น Explicit) เมื่อลูกน้องอ่านแล้วสามารถทำงานได้ จะเกิดเป็นความรู้ประสบการณ์อยู่ในตัวลูกน้อง ดังแสดงในรูปข้างบน ในท้ายที่สุดความรู้จะอยู่ที่ตัวคน Tacit Knowledge เรียกวจรสร้างความรู้ว่า SECI Model

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ มีผลการวิจัยและอภิปรายผลได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การจัดการความรู้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม โดยใช้ SECI Model

จากการถอดบทเรียนการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยใช้ทฤษฎีวงจรความรู้ร่วมกับชุมชนนักปฏิบัติสำหรับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์การจัดการความรู้ โดยใช้ SECI Model ได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การขัดเกลากnowledge (Socialization: Tacit knowledge to Tacit Knowledge)

ในการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม ได้มีการประชุมหลากหลายรูปแบบ ทั้งการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานระดับจังหวัด คณะอนุกรรมการ และประชุมคณะทำงานในฝ่ายต่างๆ รวมทั้ง การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมสัมมนา การประชุมรับฟังนโยบายในระดับอำเภอ ทั้ง 7 อำเภอ

ผลจากการประชุม ระดมความคิดเห็นต่างๆ ของทุกภาคส่วนในจังหวัด ทำให้คณะทำงานระดับจังหวัด ได้กำหนดลักษณะกิจกรรมของหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. **กิจกรรมหลัก** คือ การสวดมนต์ปฏิบัติธรรม โดยแต่ละหมู่บ้านต้องมีกิจกรรมสวดมนต์ปฏิบัติธรรมอย่างน้อยทุกวันพระ และอาจจะกำหนดเป็นแนวทางของแต่ละหมู่บ้านเพิ่มเติมได้ เช่น ทุกวันอาทิตย์หรือมีกิจกรรมทุกวัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและศักยภาพของแต่ละหมู่บ้าน

2. **กิจกรรมเสริม** คือ กิจกรรมอื่นๆ ที่สอดคล้องและส่งเสริมการปฏิบัติศีล 5 ซึ่งทางหมู่บ้านหรือแต่ละพื้นที่สามารถกำหนดวางแผนดำเนินการได้ตามอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ เช่น กิจกรรมประเพณีบุญตามเทศกาลต่างๆ กิจกรรมปล่อยนกปล่อยปลาและไถชีวิตโคกระบือ(สอดคล้องศีลข้อ 1) กิจกรรมตลาดนัดผลิตภัณฑ์ชุมชน (สอดคล้องศีลข้อ 2) กิจกรรมอบรมอาชีพ (สอดคล้องศีลข้อ 2) กิจกรรมอบรมการวางแผนครอบครัว (สอดคล้องศีลข้อ 3) กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ไม่คดโกง (สอดคล้องศีลข้อ 2 และ 4) และกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด (สอดคล้องศีลข้อ 5) เป็นต้น

นอกจากนั้น ในที่ประชุมคณะกรรมการ คณะทำงาน ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครปฐม, 2557) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. **แผนการดำเนินงาน** พบว่า การดำเนินงานหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่องของจังหวัดนครปฐม ได้มีการวางแผนการดำเนินงานแบ่งเป็น 3 ระยะ ตามแนวทางของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้แก่

1.1 **ระยะเร่งด่วน** คือ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน – เดือนสิงหาคม พ.ศ.2557 เป็นระยะที่เน้นการประชาสัมพันธ์และการหาภาคีเครือข่ายในการทำงานร่วมกันโดยมีจังหวัดนครปฐมเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการอำนวยความสะดวกและดำเนินงาน ซึ่งได้มีการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบและมีการจัดการลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างคณะสงฆ์กับหัวหน้าส่วนราชการและองค์กรภาคส่วนต่างๆ เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ.2557 ณ วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร และคัดสรรหมู่บ้านนำร่อง 7 หมู่บ้าน จากทั้ง 7 อำเภอ

1.2 ระยะปานกลาง คือ ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2557 – เดือนกันยายน พ.ศ.2558 เป็นระยะที่เน้นการรับสมัครประชาชนและหมู่บ้านเข้าร่วมโครงการ โดยตั้งเป้าไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของหมู่บ้านทั้งหมด และรับสมัครอาสาสมัครปกป้องพระพุทธศาสนาไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 เพื่อทำหน้าที่เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในท้องถิ่น

1.3 ระยะยาว คือ ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 – เดือนกันยายน พ.ศ.2560 เป็นระยะที่เน้นขยายผลการดำเนินงานไปสู่หมู่บ้านต่างๆ มุ่งให้มีการดำเนินงานไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของหมู่บ้านทั้งหมดและมีอาสาสมัครปกป้องพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นทุกหมู่บ้าน รวมทั้งมีองค์กรเครือข่ายปกป้องพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นด้วย

ทั้งนี้ หมู่บ้านนำร่องทั้ง 7 หมู่บ้านของทั้ง 7 อำเภอ ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม มีรูปแบบที่ใช้วัดเป็นศูนย์กลางจึงมีผลการดำเนินงานในระยะที่ 1 และ 2 เป็นหมู่บ้านในพื้นที่วัดต่างๆ จำนวน 7 วัด (คำว่าหมู่บ้านในผลการวิจัยนี้จึงหมายถึงหมู่บ้านในพื้นที่วัดนั้นๆ) ได้แก่ (1) วัดวังตะกูน อำเภอเมือง (2) วัดสำโรง อำเภอนครชัยศรี (3) วัดมะเกลือ อำเภอกุสุมาลย์ (4) วัดไร่ขิงพระอารามหลวง อำเภอสสามพราน (5) วัดโพธิ์งาม อำเภอกำแพงแสน (6) วัดล้าลูกบัว อำเภอดอนตูม และ (7) วัดชุมชนศรัทธา อำเภอบางเลน โดยแต่ละพื้นที่มีคณะทำงานหลักได้แก่ คณะสงฆ์และผู้นำท้องถิ่นควบคู่กัน

2. รูปแบบการดำเนินงาน พบว่า เป็นการดำเนินงานแบบคู่ขนานเชิงนโยบายระหว่างคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐมและจังหวัดนครปฐม โดยในส่วนคณะสงฆ์ได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารและวัดไร่ขิงพระอารามหลวงเป็นหลัก และได้มอบหมายให้คณะพระวิปัสสนาจารย์จังหวัดนครปฐมนำโดยพระศรีวิสุทธิวงษ์ เจ้าคณะอำเภอบางเลน เป็นคณะทำงานหลักในการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการ ส่วนทางจังหวัดนครปฐมได้มอบหมายให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครปฐมเป็นแกนหลัก และมีหน่วยงานราชการในจังหวัดนครปฐมที่ร่วมดำเนินงาน ได้แก่ วัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดนครปฐม ที่ทำการปกครองอำเภอทุกอำเภอและมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม นอกจากนี้ ยังได้มอบเป็นนโยบายให้ทุกหน่วยราชการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโครงการนี้ด้วย

3. แนวทางการดำเนินงาน พบว่า คณะทำงานในระดับจังหวัดมีการประชุมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อระดมความคิดเห็นแนวทางในการขับเคลื่อนโครงการให้เป็นรูปธรรม โดยมีขั้นตอนที่สำคัญในการดำเนินงาน ได้แก่

- 3.1 การประชุมคณะทำงานเพื่อจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการ
- 3.2 การจัดทำข้อตกลงระหว่างจังหวัดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 3.3 การดำเนินโครงการในหมู่บ้านนำร่องทุกอำเภอ
- 3.4 การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานโครงการโดยเน้นการมีส่วนร่วม
- 3.5 การประชุม ระดมความคิดเห็นเพื่อถอดบทเรียนการดำเนินงาน
- 3.6 การจัดประชุมใหญ่เพื่อรับฟังแนวนโยบายและรับมอบป้ายหมู่บ้านรักษาศีล 5
- 3.7 การจัดประชุมย่อยระดับอำเภอเพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงานหมู่บ้านรักษาศีล 5
- 3.8 การสำรวจการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงพัฒนา

ทั้งนี้ คณะทำงานระดับจังหวัด ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการติดตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ขึ้น เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานของแต่ละพื้นที่ด้วย

4. การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน พบว่า จากการถอดบทเรียนข้อมูลการสนทนากลุ่มคณะทำงานและผู้นำหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบของจังหวัดนครปฐมทั้ง 7 แห่ง ผู้วิจัยสามารถสรุปผลความสำเร็จของการดำเนินงานรายหมู่บ้าน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงการสรุปผลความสำเร็จการดำเนินงาน โดยจำแนกเป็นรายอำเภอ

หมู่บ้าน	ผลความสำเร็จของการดำเนินงาน
1.วัดวังตะกู อำเภอเมือง	มีผู้นำชุมชนเข้มแข็ง ร่วมดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้ขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ มีประสิทธิภาพเพราะผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดี และวัดได้จัดกิจกรรมการสวดมนต์ ทำวัตรเย็นและการเจริญกรรมฐานทุกวัน
2.วัดสำโรง อำเภอนครชัยศรี	วัดจัดกิจกรรมทุกวัน มีการประชาสัมพันธ์ทั่วถึง หลากหลายรูปแบบ ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมกับทางวัดอย่างเต็มที่และมีเครือข่ายชาวบ้านในตำบลข้างเคียงมาร่วมด้วย มีเด็กและเยาวชนมาร่วมกิจกรรมกับครอบครัวต่อเนื่อง
3.วัดมะเกลือ อำเภอ พุทธมณฑล	ผู้ใหญ่บ้านให้ความสนใจและมีส่วนร่วมกับวัดเสมอ มีเยาวชนเข้ามาร่วมกิจกรรมด้วย/มีกิจกรรมทุกวัน /มีกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาวัด โดยร่วมกับโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์ทั่วถึง หลากหลายรูปแบบ
4.วัดไร่ขิงฯ อำเภอ สามพราน	พระสงฆ์ในวัดได้จัดกิจกรรมต่างๆอย่างต่อเนื่อง ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง มีชาวบ้านในอำเภอและนอกอำเภอ สนใจเข้ามาร่วมงานกับวัดเป็นจำนวนมาก
5.วัดโพธิ์งาม อำเภอกำแพงแสน	ทางวัดมีกิจกรรมต่อเนื่อง มีผู้นำชุมชนและชาวบ้านส่วนมากมาร่วมกิจกรรมในวันพระ โดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 และ 8 ที่เข้าร่วมกิจกรรมต่อเนื่อง /มีเยาวชนมาทำกิจกรรมที่วัดเสมอๆ
6.วัดลำลูกบัว อำเภอดอนตูม	เน้นจัดกิจกรรมทุกวันพระ /ผู้ใหญ่บ้าน กำหนด ให้ความสำคัญดี โดยเฉพาะกำหนดเป็นแกนนำปฏิบัติด้วย /วันพระมีกิจกรรมร่วมกับโรงเรียน มีนักเรียนมาทำบุญวันพระ ถวายอาหาร สวดมนต์และบำเพ็ญประโยชน์
7.วัดขุมขุมศรีธา อำเภอบางเลน	ชาวบ้านให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ ปฏิบัติธรรมตอนเย็น เพิ่มขึ้น และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 อย่างต่อเนื่อง

จากตารางที่ 1.1 พบว่า วัดมะเกลือ วัดสำโรง วัดวังตะกู และวัดลำลูกบัว และหมู่บ้านที่มีวัดจัดกิจกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสวดมนต์และปฏิบัติธรรมอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ต่อยอดและขับเคลื่อนกิจกรรมของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล นอกจากนั้น ปัจจัยที่สำคัญ คือ ผู้นำชุมชน ทั้งฝ่ายพระสงฆ์และฝ่ายชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ เจ้าอาวาส ผู้อำนวยการโรงเรียนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หากผู้นำชุมชนมีภาวะผู้นำทางจริยธรรม (Ethical Leadership) และมีความตั้งใจจริงในการขับเคลื่อนโครงการนี้ ก็จะทำให้หมู่บ้านนั้นๆ ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้อย่างดี

ขั้นที่ 2 การกระจายสู่ภายนอก (Externalization: From Tacit Knowledge to Explicit Knowledge)

ในการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม ได้มีการกระจายองค์ความรู้และแนวทางการดำเนินงานสู่ผู้ปฏิบัติ ทั้งในระดับผู้ดำเนินการและประชาชน ผ่านเอกสารคู่มือการดำเนินงานหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม และหนังสือสวดมนต์หมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม นอกจากนี้ ยังมีบทความทางวิชาการและบทความวิจัยของนักวิจัย ทั้งพระสงฆ์และฆราวาส ยกตัวอย่างเช่น

ญาณภัทร ยอดแก้ว (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างตัวชี้วัดการบริหารงานหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมดำเนินงานในโครงการของหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม ในระยะเร่งด่วนของ

โครงการ มีค่าเฉลี่ย คือ ร้อยละ 34.4 ควรจะมีการหาแนวทางในการขยายผลการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากยิ่งขึ้นต่อไป และการสร้างตัวชี้วัดการบริหารงานหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม โดยการใช้แนวคิดหลักพุทธธรรม ทำให้ได้ตัวชี้วัด จำนวน 4 องค์ประกอบ และตัวชี้วัดย่อย 17 ตัวชี้วัด มีเกณฑ์คะแนนการประเมินโดยรวม จำนวน 50 คะแนน

แพรวภัทร ยอดแก้ว (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลกิจกรรมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1) หมู่บ้านในจังหวัดนครปฐม มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 905 หมู่บ้าน หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัด มีจำนวน 310 หมู่บ้าน คือ อันดับที่ 1 อำเภอสามพราน จำนวน 85 หมู่บ้าน อันดับที่ 2 อำเภอเมืองนครปฐม จำนวน 66 หมู่บ้าน อันดับที่ 3 อำเภอนครชัยศรี จำนวน 53 หมู่บ้าน 2) หมู่บ้านที่เข้าร่วมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม จากจำนวน 310 หมู่บ้าน มีจำนวนหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์ประเมินผลกิจกรรมในโครงการ จำนวน 291 หมู่บ้าน คือ อันดับที่ 1 อำเภอสามพราน จำนวน 77 หมู่บ้าน อันดับที่ 2 อำเภอเมืองนครปฐม จำนวน 60 หมู่บ้าน และอันดับที่ 3 อำเภอนครชัยศรี จำนวน 53 หมู่บ้าน

แพรวภัทร ยอดแก้ว (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง การถอดบทเรียนการดำเนินงานหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม พบว่า 1) ผลการถอดบทเรียนการดำเนินงานได้แนวปฏิบัติที่ดี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำทั้งฝ่ายสงฆ์และผู้นำท้องถิ่น ด้านการประชาสัมพันธ์ที่ดี โดยใช้การประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ ด้านการจัดกิจกรรมที่ดีซึ่งอาศัยทุนเดิมของชุมชนที่มีอยู่ และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในท้องถิ่น และ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนที่ดี จากวัดซึ่งนำโดยพระสงฆ์ และจากหน่วยงานภาครัฐทั้งในส่วนสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครปฐมและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม 2) การดำเนินงานหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐมมีรูปแบบการทำงานแบบเน้นการร่วมมือระหว่างคณะสงฆ์กับผู้นำท้องถิ่น ตั้งแต่ระดับจังหวัดจนถึงระดับหมู่บ้าน มีแผนการดำเนินงาน 3 ระยะตามแนวทางของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้แก่ ระยะเร่งด่วน ระยะปานกลาง และระยะยาว มีแนวทางการดำเนินงานในลักษณะคณะกรรมการทุกระดับและมีกิจกรรม 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมหลัก ได้แก่ การสวดมนต์ปฏิบัติธรรมและกิจกรรมเสริม ได้แก่ กิจกรรมอื่นๆที่ส่งเสริมการปฏิบัติศีล 5 และการรณรงค์การรักษาศีล 5 กิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น โดยมีหมู่บ้านที่มีผลการดำเนินงานโดดเด่นได้แก่ วัดวังตะกั่ว อำเภอเมือง และวัดสำโรง อำเภอนครชัยศรี

ญาณภัทร ยอดแก้ว (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐมที่ผ่านมีลักษณะเป็นการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม โดยทางจังหวัดและคณะสงฆ์เป็นแกนหลักในการดำเนินงาน แต่มีอุปสรรคด้านทัศนคติในการดำเนินงานของผู้นำในท้องถิ่นซึ่งขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการอย่างชัดเจน เพราะฉะนั้น แนวทางในการพัฒนาจึงต้องเน้นที่การจัดทำกรอบแนวคิดและแนวทางปฏิบัติของโครงการให้ชัดเจนโดยการประยุกต์แนวคิดตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 สู่แผนการดำเนินงาน การพัฒนาผู้นำทั้งฝ่ายสงฆ์และฝ่ายผู้นำท้องถิ่นให้มีทัศนคติที่ดีและมีศักยภาพในการเป็นผู้นำขับเคลื่อนโครงการนี้ การพัฒนากิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานตามแนวคิดของหมู่บ้านรักษาศีล 5 และการพัฒนารูปแบบการติดตาม ประเมินผลและการส่งเสริมศักยภาพของหมู่บ้านรักษาศีล 5

ขั้นที่ 3 การรวมเข้าด้วยกัน (Combination: Explicit Knowledge to Explicit Knowledge)

ในการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม ได้มีการเผยแพร่ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เช่น วิดีทัศน์การดำเนินงานของหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม ต้นแบบในนครปฐม คือ วัดวังตะกั่ว อำเภอเมือง และการถ่ายทอดกิจกรรมและความรู้ต่างๆ ผ่าน Facebook วัดสำโรง อำเภอนครชัยศรี Facebook วัดวังตะกั่ว อำเภอเมือง ซึ่งมีคณะศิษย์และชาวบ้านที่มีความสามารถด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆ อาสาสมัครมาช่วยพระภิกษุในการประชาสัมพันธ์เชิญชวน นอกจากนั้นยังมี Facebook หมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม ด้วยการประชาสัมพันธ์ในทุกรูปแบบ มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้และส่งเสริมให้ประชาชนมีค่านิยมในการเข้าร่วมกิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล 5 อย่างยั่งยืน

นอกจากนั้น ในการรายงานผลโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม จากเว็บไซต์ส่วนกลางของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 วัดปากน้ำภาษีเจริญ (<https://www.sila5.com/home/index/index>) พบว่า จังหวัดนครปฐม มีผู้สนใจและสมัครเข้าร่วมโครงการ สรุปลยอดใบสมัครโครงการศีล 5 จำนวน 596,029 คน (กันยายน 2559) และมีการจัดทำสื่อธรรมะและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ (<https://www.sila5.com/detail/course/index>) เป็นแนวทางการใช้สื่อของพระวิทยากรและครู เพื่อสอนประชาชนและนักเรียน โดยให้ข้อคิดและธรรมะในกิจกรรมชั่วโมงสุขจริงหนอของโรงเรียนต่างๆ โดยจำแนกหัวข้อธรรม เช่น สวดมนต์ สมาธิ รักษาศีล 5 ทำดีบำเพ็ญประโยชน์ / ออมบุญ เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การรวมเข้าสู่ภายใน (Internalization: Explicit Knowledge to Tacit Knowledge)

ในการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐมนั้น ได้ก่อให้เกิดบุคคลต้นแบบที่สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเข้าร่วมโครงการตั้งแต่เริ่มต้น คือ การรับฟังนโยบายจากส่วนกลาง การเข้าร่วมประชุมในฐานคณะกรรมการดำเนินงาน การปฏิบัติงานในฐานผู้นำท้องถิ่น และการเข้าร่วมกิจกรรมในฐานประชาชน จนมีองค์ความรู้ ประสบการณ์ฝังลึก และสามารถไปถ่ายทอดต่อผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ดังเช่น กรณีศึกษาของนายจรูญ ดาราสม กำนันตำบลวังตะกั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม ผู้นำชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการสานต่อนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม โดยท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้นด้วยความสนใจ และมีการจัดการสนับสนุนให้ประชาชนในหมู่บ้านเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่ โดยมีกระบวนการขั้นตอน ดังนี้

- 1) การเข้าร่วมรับฟังและรับมอบนโยบายจากจังหวัด
- 2) การเข้าร่วมประชุมรับฟังคำชี้แจงต่างๆ อย่างต่อเนื่อง
- 3) การประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อสานต่อนโยบาย
- 4) การประสานวัดเพื่อบูรณาการกิจกรรมที่ทางวัดดำเนินการอยู่กับหมู่บ้านรักษาศีล 5
- 5) การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยการเข้าร่วมกิจกรรมหลัก คือ สวดมนต์และปฏิบัติธรรมสม่ำเสมอ
- 6) การอำนวยความสะดวกให้ประชาชนที่มีอุปสรรคในการเดินทางเข้าร่วมโครงการ โดยการจัดรถรับส่ง
- 7) การจัดทำประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานในจังหวัด
- 8) การสร้างเครือข่ายการทำงานเพื่อความยั่งยืนของกิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และหน่วยงานอื่นๆ ในการดำเนินกิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของหมู่บ้านวัดวังตะกั่ว อย่างต่อเนื่อง
- 9) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมั่นรักษาศีลปฏิบัติธรรมและมีน้ำใจที่ตีงามต่อประชาชนในหมู่บ้าน

ผลการดำเนินงานหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของหมู่บ้านวัดวังตะกั่ว อันเป็นพื้นที่รับผิดชอบของกำนันจรูญ ดาราสม กำนันตำบลวังตะกั่ว ได้รับการยอมรับและยกย่องจากหลายๆ หน่วยงาน จึงได้รับรางวัลบุคคลดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมจากกระทรวงวัฒนธรรม ประจำปี 2559 เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นกระบวนการรวมเข้าสู่ภายในด้านการจัดการความรู้ได้เป็นอย่างดี

การจัดการความรู้ โดยใช้ SECI Model จะเห็นได้ว่า กระบวนการต่าง ๆ จะเกิดขึ้นหมุนไปซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซึ่งในแต่ละกระบวนการที่เกิดการเปลี่ยนแปลงระหว่างความรู้ฝังลึกกับความรู้ชัดแจ้งอันจะทำให้เกิดความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่งนั่นหมายความว่า Externalization และ Internalization เป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างความรู้ ยิ่งกระตุ้นให้กระบวนการทั้งสี่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนเป็นเกลียวความรู้ (Knowledge Spiral) และเพื่อให้เกลียวความรู้หมุนเร็วขึ้น ผู้วิจัยจึงสร้างกรอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีวงจรความรู้ร่วมกับชุมชนนักปฏิบัติ ดังนี้

ส่วนที่ 2 การสร้างกรอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีวงจรความรู้ร่วมกับชุมชนนักปฏิบัติ (CoP) ด้วยทฤษฎีวงจรความรู้และชุมชนนักปฏิบัติ มีรายละเอียด ดังนี้

<p>1.Socialization : Tacit knowledge to Tacit Knowledge ชุมชนนักปฏิบัติ หรือ Community of Practice (CoP) ได้แก่ คณะกรรมการ คณะทำงาน เจ้าอาวาส พระสงฆ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการ นักวิชาการ และหน่วยงานราชการ เป็นต้น</p>	<p>2.Externalization : From Tacit Knowledge to Explicit Knowledge นำความรู้จาก CoP วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพิ่มความรู้ เช่น วิธีการจัดกิจกรรม วิธีการจัดการโครงการ วิธีการประเมินผล โครงการวิธีการประชาสัมพันธ์ และวิธีการสมัครเข้าร่วมโครงการ การเขียนและการส่งใบสมัคร เป็นต้น และจัดทำคู่มือ หนังสือ บทความวิชาการ เผยแพร่วิธีการ ผลงานและการประชาสัมพันธ์</p>
<p>4.Internalization : Explicit Knowledge to Tacit Knowledge ประสานงานเครือข่าย CoP ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ เช่น วิทยุทัศน์การดำเนินงานของหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม และ Facebook หมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม เป็นต้น</p>	<p>3.Combination : Explicit Knowledge to Explicit Knowledge นำความรู้จากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ CoP ไปจัดกิจกรรมในโครงการ โดยปฏิบัติตามคู่มือการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดและประยุกต์ใช้กิจกรรมตามสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ เป็นต้น</p>

ขั้นที่ 1 การขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อร่วมกำหนดหัวข้อประชุม และแนวทางการปฏิบัติ กำหนดวิธีการสื่อสาร กำหนดตารางนัดหมายการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำกรณีศึกษาเดิมที่เคยทำมาก่อน มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม จำนวน 20 กิจกรรม เพื่อประเมินผลโครงการและจัดทำรายงานผลการดำเนินการ

ขั้นที่ 2 การกระจายสู่ภายนอก (Externalization)

จากการประชุมคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม ผู้เข้าร่วมประชุมได้สรุปประเด็นร่วมกันในกลุ่ม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน เพิ่มความรู้ แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ เช่น ร่วมกันจัดทำคู่มือหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม หนังสือสวดมนต์ และบทความวิชาการ เป็นต้น เพื่อเผยแพร่วิธีการ ผลงานและการประชาสัมพันธ์

ขั้นที่ 3 การรวมเข้าด้วยกัน (Combination)

จากนั้นพระสงฆ์ ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อนำความรู้ที่ได้จากภายนอกมาแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันในกลุ่มหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ และนำมาออกแบบและพัฒนากิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในชุมชน

ขั้นที่ 4 การรวมเข้าสู่ภายใน (Internalization)

นำองค์ความรู้จากการประชุม ลงสู่การปฏิบัติในแต่ละหมู่บ้าน แต่ละวัด โดยประสานงานและประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการดำเนินงานของแต่ละพื้นที่ รวมทั้งมีคณะกรรมการจัดกิจกรรมเยี่ยมชมหมู่บ้าน เพื่อกำกับ ติดตามและประเมินผล การทำงานในโครงการทุกระดับ และรายงานผลโครงการต่อไป

จากนั้นคณะทำงานทุกระดับร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อนำความรู้ที่ได้จากภายนอกมา แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันในกลุ่มเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติในครั้งต่อไป และสร้างตารางนัดหมายสำหรับการประชุม และกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีวงจรความรู้ร่วมกับชุมชนนักปฏิบัติ

บทสรุป

จากการศึกษาโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม จะเห็นได้ว่า การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามกลไกระเบียบมหาเถรสมาคมและกลไกเชิงสถาบัน ประกอบด้วย วัด องค์กรภาครัฐ กลุ่มพลังของชุมชน และชาวบ้าน ร่วมกันจัดกิจกรรมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชน จะทำให้คนในชุมชนมีคุณธรรม จริยธรรม เมตตาธรรมเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความสามัคคี ประองตอง สมานฉันท์ของคนในชาติได้ ลด ความขัดแย้งแตกแยกในสังคมไทย หากประชาชนมีความตระหนัก เข้าใจ และน้อมนำไปสู่การปฏิบัติ คนเสมอกันด้วยศีล เกิด เป็นสังคมที่มีศีลธรรม มีคุณธรรม ชุมชนก็จะเกิดสันติสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และเกิดการพัฒนายั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานจากภาครัฐอย่างต่อเนื่องและการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5
2. ควรพัฒนาคู่มือแนวทางการดำเนินหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม ให้ทันสมัยและควรเพิ่มเทคนิคการดำเนินหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดนครปฐม
3. ควรประสานงานอาสาสมัครพุทธศาสนา เพื่อทำงานในเชิงเครือข่ายในการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 และกิจการทางพระพุทธศาสนาในท้องถิ่นให้มีความแพร่หลายมากยิ่งขึ้น
4. ควรส่งเสริมการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้มีความยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Nonaka and takeuchi. (2000). **Classic work: Theory of organizational knowledge creation.** Morey, Maybury and Thuraisingham, Knowledge Management: Classic and contemporary works, 139-182.
- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2557). **แนวทางการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 : ชาวประชาเป็นสุขใน ตำริของสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ฉบับที่ 2 (ฉบับปรับปรุง).** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ญาณภัทร ยอดแก้ว. (2558). **การพัฒนาการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม 5. โครงการประชุม วิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ภายใต้ชื่อ “สหวิทยาการ งานวิจัย และนวัตกรรมของ อุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นไทย ก้าวไกลสู่อาเซียน” ระหว่างวันที่ 20 - 22 พฤษภาคม 2558.** นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

- ญาณภัทร ยอดแก้ว. (2560). การสร้างตัวชี้วัดการบริหารงานหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม. นครปฐม: บทความวิจัยในการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ครั้งที่ 9.
- แพรภัทร ยอดแก้ว. (2558). การถอดบทเรียนการดำเนินงานหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ หัวข้อ “สังคมความรู้และดิจิทัล” ครั้งที่ 1 วันที่ 25 ธันวาคม 2558. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- แพรภัทร ยอดแก้ว. (2558). การประเมินผลกิจกรรมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ครั้งที่ 8 วันที่ 31 มีนาคม - 1 เมษายน 2559. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วิจารณ์ พานิช. (2546). การจัดการความรู้. กรุงเทพมหานคร: สถาบันการส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครปฐม. (2557). รายงานการประชุมพัฒนาการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม. นครปฐม: สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครปฐม.